

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

חג השבועות
שנת תשפ"ו

גליון
קנ"ד

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

- זמן הקיץ -

מה קרה עם הילדים?

אנו נמצאים עכשו אחרי החג הקדוש של פסח, בתחילת זמן חדש של קיץ. המחנכים כבר חזרו לכתות עם הילדים, אבל פתאום מוצאים את עצמם עם ילדים אחרים; והילדים הם ממש לבלי להפיר, הם בכלל לא אותם ילדים שהפחנו במשך זמן החרף.

כל המחנכים עומדים ומשתוממים, הם לא מבינים מה קרה פאן. הרי ישבנו כבר עם הילדים האלו חצי שנה במשך כל זמן החרף, הכל נסע טוב והיה ממש תענוג, ופתאום השתנה משהו; משהו קרה עם הילדים, מדברים אליהם והם בכלל לא נמצאים פאן, המוח שלהם בכלל במקום אחר לגמרי.

לאן שאני הולך. עוזרים אותי מחנכים ושואלים אותי את אותה השאלה: "מה קורה עם הילדים? מה קרה אתם? ממש אי אפשר לדבר אתם!"

התשובה על זה היא: זה לא מקרה שארע 'בדיוק', אלא ככה זה הולך, וככה זה קורה

זהו הטבע של אנשים, ובמיוחד מילדים בימי הקיץ. זה בכלל לא מראה שהילדים רעים; הם פשוט שקועים במשחקים.

להכניס את הקדוש ברוך הוא בתוך המשחקים

ולכן צריכים המחנכים לדעת: בימי הקיץ חשוב מדי פעם בפעם לעשות משחק לילדים, או להוציא אותם לטייל; ובאמצע כל המשחקים או באמצע שמטילים, שייכנסו בהם את הקדוש ברוך הוא ויראת שמים. כי אז יכולים לתפס את הלבבות שלהם הרבה יותר בקלות מבחודשי החרף.

אם מתגוררים ברחובות ריקים ונקיים, אפשר להוציא את הילדים לרחוב; אבל אם מתגוררים בערים הגדולות שהרחובות פרוצים, אסור להוציא את הילדים לטייל ברחובות. במקום זה אפשר להוציא אותם לחצר או לעלות על הגג של בנין המוסד.

כדאי לקנות קפסת קרחונים ולהחזיק אותם במוסד במקפיא, וכשעושים משחק

בכל שנה כשמגיעים ימי הקיץ. השנה מחלקת לשני חלקים: יש את 'זמן החרף' ואת 'זמן הקיץ'. לזמן הקיץ אין את המעלות של זמן החרף, ולזמן החרף אין את המעלות של זמן הקיץ.

לחרף יש מעלה עצומה, שאנשים יותר מאפקים וצייתנים; הולכים לישן מקדם וקמים מקדם. אבל לקיץ יש מעלה עצומה אחרת, שאז אנשים יותר נמרצים ושמחים, והילדים מוציאים אז את כל האנרגיה שלהם, שזהו דבר מאוד בריא.

אני עדין זוכר טוב איך שהיינו כל כך שקועים במשחקים כשהיינו ילדים בימי הקיץ. המלמדים למדו בהתלהבות גמרא, רש"י ותוספות, אבל הראש שלנו היה מנח באופנים שלנו. חשבנו לאן נלך אחרי הלמודים ולאיזה חנויות נלך לחפש מציאות. לילד אחד היה רבע דולר, לשני היה דולר, והיינו קונים ספריות. כשהיינו יותר גדולים, היינו עסוקים בלעשות מחאות ולקנות ספרי צבע וכדומה.

איזה מוסר ללמד עם הילדים?

חל חיוב על המחנכים ללמד מוסר עם הילדים, אבל השאלה היא: איזה מוסר ללמד? והתשובה היא: הכי טוב ללמד עם הילדים את המוסר של הרב הקדוש מצאנז זכותו יגן עלינו. זה ידוע שהרב הקדוש מצאנז זכותו יגן עלינו שאל פעם את המלמד של הבנים שלו האם הוא לומד אתם מוסר, ענה לו המלמד: "כן, אני לומד אתם ספרי מוסר", והוא שאל אותו: "איזה ספרי מוסר אתה לומד אתם?" והוא ענה לו: "חובות הלבבות", אמר לו הרב הקדוש מצאנז: "לא לזה התכוונתי למוסר; אני שואל על 'מוסר', האם אתה מספר להם ספורים מהרבי הקדוש ר' אלימלך מליזענסק זכותו יגן עלינו ואחיו הקדוש הרבי ר' זושא זכותו יגן עלינו". סוג כזה של 'מוסר' צריכים ללמד עם הילדים.

כשלומד עם הילדים מוסר מתוך הספר, אז אולי כעשר אחוז או חזים עם המלמד, אבל אם מספרים להם ספורים מצדיקים, כל הילדים מקשיבים בענין ומשתתפים.

הספרונים של מעשה'לך לילדים

בעזרת השם יתברך הוצאנו ספרונים יפים לילדים בשם: 'מעשה'לך לילדים', שיש בהם ספורים יפים מצדיקים לילדים עם תמונות יפות מצירות. כדאי למחנכים שישתמשו בהם לילדים.

אפשר להציג את זה בדרכים שונות: או אפשר לחלק לילדים

עדין צעירים והם פשוט לא יודעים איך נשארים בבית או איך יוצאים לבד מהכיתה. [חב' להיות מאוד מר לילד שיגיע למצב הזה לרצות להשאיר בבית או לצאת לבד מהכיתה וללכת הביתה].

לעמית זאת, אם מכריזים: "ילדים, אנחנו הולכים עכשו לשחק משחק", או שמוציאים אותם לטייל, או שלוקחים את הילדים לשחיה וכדומה, אז מקשיבים כל הילדים למה שהמחנך מדבר; ויש אתנו מאה אחוז מהכיתה. כי כל אחד עומד עם אזנים פתוחות להאזין ולקבל כל מלה שאומרים. אמנם נראה שהילדים שקועים במשחקים והראש שלהם לא פה, אבל האמת היא שכל המלים חודרות בהם.

לשוחח על כל דבר עם ההנהלה

נחוץ לדעת: לפני שמחנכים רוצים לעשות כל שנוי שהוא מסדר היום הרגיל של הילדים, כולל לצאת מהבנין לטייל או כדומה, הם צריכים לפני זה לשאל רשות מהמנהל או מהמנהלת.

כמו כן צריכים לשוחח אתם איזה זמן מהיום הוא הכי מיעד לכאלו פעילויות, כי את תחלת היום יותר טוב לנצל ללמוד ולתפלה, כי אז הילדים עדין רגועים והם יכולים יותר בקלות להתרכז; לעמית זאת בסוף היום, כשהילדים כבר עיפים לגמרי, אפשר לעשות דברים אחרים.

או שיוציאים לטייל, שיחלקו את זה לילדים, כדי שהם יוכלו להתקורר מהחם הכבד.

לשלב את הספורים בטבעיות

תכינו לעצמכם שנים שלוש ספורי צדיקים, וגם כמה ספורים של תפלה - שבקשו מהקדוש ברוך הוא ונושעו, ובשעת המשחקים או בשעה שמטיילים שימצאו את ההזדמנות המתאימה לשזר בחכמה את הספורים, שיראה כאלו הספור יצא באופן טבעי באמצע הדבור; וכך הילדים ישארו לעמד מרתקים ויקשיבו לספור.

בספורים תכניסו דברים נחוצים שהילדים יכולים ללמד מזה ולחקות את זה, לדגמה, הענין של לבקש מהקדוש ברוך הוא כשנמצאים בצרה ולהודות לו כשיוצאים מהצרה.

וגם יחפשו איזה מדות או הלכות אפשר ללמד בדרך אגב; לדגמה, שאסור להרביץ, אסור לריב, ושיצריכים להיות באחדות. כמו כן, אם רואים שהכפה של ילד נופלת באמצע המשחקים, שיגידו לו: "הכפה שלך נפלה, תרים את זה! צריכים לשחק עם כפה!"

מאה אחוז מהכיתה מקשיבים

כשמחנך אומר 'שיחת מוסר' לילדי הכיתה, מקשיבים לזה בערך עשר או עשרים אחוז מהכיתה; הילדים האחרים בכלל לא מענינים לשמע את מה שמדברים. רב הכיתה בכלל לא יודעת מה רוצים מהם; הם נמצאים בכיתה רק בגלל שהם

הנה יתחננו הבחורים האלה, ורק השעורים שדברנו אליהם בצעירותם זה ידחף אותם אז ללכת לבית הכנסת ולהתפלל שחרית, מנחה וערבית. אסור לפספס את ההזדמנות היקרה.

איך הוא יראה כסבא?

זכרו: עוד מעט הולכים כבר הילדים לצאת מהישיבה; הם מתארגנים, הם מתחננים ונהיים עסוקים עם הפרנסה שלהם, ואז כבר מאוד קשה שיוכלו לדבר אתם מהקדוש ברוך הוא ומיראת שמים.

באו נתאר לעצמנו איך יראה יהודי שלא דברו אתו כשהיה בחור מהקדוש ברוך הוא, והשנים עברו בחטף עד שהוא נהיה סבא לנכדים. כשנכד ישאל אותו בליל הסדר: **"סבא, מהו התרוץ על הארבעה הקשיות?"** אנו רוצים הרי שהוא יענה בהתלהבות: **"עבדים היינו לפרעה במצרים"**, ולא שכל הסדר לא יהיה לו מעגן חס ושלום, ושהוא רק יהיה עסוק עם העוגות הפסחיות או עם השוקולד הפסחי.

ולכן צריכים מחנכים להחדיר בילדים דברים שישארו בהם כל הזמן לכל החיים שלהם, ולדבר אליהם בשמחה שיש בורא לעולם.

מחנכים חכמים ינצלו את הזמן המועט שיכולים עדין לדבר אל הילדים, להחדיר בהם אמונה בבורא עולם והרבה יראת שמים, כדי שיגדלו יהודים כשרים יראי שמים ויוכלו להעביר את זה הלאה לדורות אחריהם.

לובש גארטל בתפלה וכדומה, וכבר דברנו אליו כמה פעמים, אז חבל לריב אתו כל יום על הדברים האלו, כאשר באותו הזמן אפשר חס ושלום לפספס להחדיר בו יסודות פשוטים של אמונה בקדוש ברוך הוא ושל יראת שמים. למה שידחפו בחור לצד אם רואים שהוא התרגל לסוג אחר של התנהגות בתור בחור!?

אנו לא רוצים לזלזל חס ושלום בחשיבות של להיות לבושים בתפלה עם כובע וגארטל; זה הרי מאוד חשוב וקדוש, וחייבים לדרוש את זה מהבחורים; גם אני דורש את זה מהבחורים בישיבה שלנו שיתלבשו כן. אלא רוצים להביע שבמקרה שבחור חלש בתחום הזה, אז חבל לריב אתו בכל יום, בשעה שהזמן עובר ואפשר חלילה לפספס ולא להחדיר בו דברים שהם חשובים וקריטיים.

שלא יהיו לנו רגשות אשם

כשמחנכים שומעים חדשות שתלמיד כזה התארגן והולך כבר להתחנן, אז מתחילים להרגיש רגשות אשם. זה כואב למה לא היה את השכל באותם כמה השנים שהבחור למד בישיבה, לדבר אליו מהקדוש ברוך הוא ומיראת שמים; במקום זה היו עסוקים לריב אתו על הגעה בזמן וכדומה, ופספסו; אולי יהיה מזה לבחור הפסד תמיד.

באו לא נהיה מאלו שיהיה להם את רגשות האשם; באו נחשב ממה שמתרחש מתחת לכובע והחליפה, ולזכר שתכף

צלומים מהתמונות כדי שיצבעו אותם, או אפשר להדליק את ההקלטות של הספורים, או אפשר לבד לספר את זה ולהביע לילדים את המוסר השכל שלומדים מזה, כמו לדגמה את החשיבות של כבוד אב ואם, את היפי של ללכת עם כפה וציצית, וכך הלאה.

להזריק דברים שישארו לנצח

מחנכים ומגידי שעורים צריכים לשים את הדגש לדבר אל ילדים ובחורים על יסודות היהדות, להזריק בתוכם דברים שישארו בתוכם לנצח, כמו אמונה, קדשה, יראת שמים, שמחת המצוות, שמירת הברית, שמירת עינים, ומדות טובות.

צריכים להבין היטב שיש ענינים מסוימים שאם מדברים מזה לבחורים זה ילוגה אותם לכל החיים, לעצמת זה ישנם דברים אחרים שלא כל אחד יקח אותם אתו לתמיד; הפרוש אינו שהדברים האלו הם פחות נחוצים או פחות חשובים, רק זו המציאות.

לדגמה, אפשר למצא אברכים שאחרי החתונה שלהם הם לא מתלבשים בתפלה כמו שהם היו לבושים בתור בחורים; הם מתפללים במבוא של בית הכנסת עם נעלי עבודה, ובכל זאת מסתכלים עליהם כמאוד יקרים. וכבר לא מדברים אם יש למישהו הרבה כסף, הרי יושיבו אותו בראש השלחן באסיפה של הקהלה...

ולכן, אם קורה שבחור מגיע מאחר בכל יום, או שהוא לא

האם ילדים צריכים להיות ערים כליל חג השבועות?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

אני ילד בן תשע וחצי, אני גר ביבנאל, וברוך השם זכיתי לראות את ראש הישיבה במירון בתפלת ערבית.

ברוך השם זכיתי לסים את כל המשניות, ששה סדרי משנה, ועכשיו אני לומד גמרא על סדר הש"ס, אני אוהב במסכת מגילה י"ב.

אני מבקש מהשם יתברך שנוכח להיות על ראש השנה באומן, ואני הולך בכל יום ששי עם אבא שלי להפצה. אני מאד אוהב לקרא את הספורים בעצתו אמונה.

בשנה שעברה בחג השבועות הייתי ער כל הלילה, ואני רוצה לשאול האם לילד בגילי טוב להיות ער כל הלילה של חג השבועות.

ייעוץ:

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת במדבר, כ"ז אייר, שנת ה'תשפ"א

לכבוד ... גר יאיר, יבנאל

קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקך שאתה לומד בהתמדה את התורה הקדושה, זכית לסים ששה סדרי משנה בגיל תשע; יש אנשים בני תשעים שעדיין לא זכו ללמוד ולסים אפילו פעם אחת בחיים שלהם ששה סדרי משנה, וכעת אתה לומד גמרא, אתה לומד ש"ס בסדרן פפי שרבינו צוה.

תודה להשם יתברך שיש לך את הזכות להיות תינוקת של בית רבן; אין דבר גדול יותר ממלמד לתינוקת של בית רבן, מי שלומד עם הילדים הטהורים את התורה הקדושה; כל העולם עומד על התורה של תינוקות של בית רבן.

עכשו כשאנו עומדים לפני חג השבועות הקדוש - זמן מתן תורתנו המלמדים הם המחנכים הכי גדולים. חכמינו זכרונם לברכה אומרים (שיר השירים רבה א, ד) כשהקדוש ברוך הוא נתן את התורה לעם ישראל הוא בקש מהם: "הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה", ובני ישראל נסו להביא הרבה ערבים, אבל הקדוש ברוך הוא ענה על כולם: "ערכך צריך ערב", עד שהיהודים אמרו: "בנינו עורבים אותנו, אמר הקדוש ברוך הוא, הא נדאי ערבים טובים, על ידיהם אתגנה לךם", כמו שכתוב (תהלים ח, ג): "מפי עוללים וינקים יסדת עז", רואים את גודל המעלה להיות מלמד, ללמוד עם ילדים יהודים את התורה הקדושה.

השם יעזור שתצליח בכל הענינים.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת בהר בחוקותי,

שנת תשע"ט)

לגבי האם להיות ער כליל חג השבועות, אתה רוצה לדעת האם כדאי שילד בן תשע ישאר ער; בנדאי שטוב להיות ערים כלילה כזה קדוש, רפי נתן אומר (ליקוטי הלכות משא ומתן, הלכה ד) אם ערים כליל שבועות זוכים כל השנה להרגיש את הקדוש ברוך הוא; תבקש מאביך שייספר לך את הספור הנפלא שהשל"ה הקדוש ספר, מה שקרה בזמן של הבית יוסף הקדוש כשהם היו ערים כלילה, איך הגיע אליהם מלאך מן השמים וגילה להם מה שקורה בשמים, איזה רעש, מאלו שלומדים כלילה את תיקון ליל שבועות.

אם אומרים את התקון בתמימות עם שמחה יכולים גם בימינו לזכות למדרגות הגדולות.

השם יעזור שתצליח בכל הענינים.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת במדבר, שנת

תשפ"א)

אין דבר גדול יותר ממלמד

בעזרת ה' יתברך - ערב שבת קודש פרשת אמור, י"ב אייר, שנת ה'תשע"ט

לכבוד ... גר יאיר

קבלתי את מכתבך.

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: chinuchgilyon@gmail.com

קול ברסלב

קוואל פון אמונה (נשים)
שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד
079-704-0069

ארצות הברית 212-444-9169 / 845-351-9060 / אנגליה 03303502363
קנדה 438-320-9090

...

קול ברסלב
שיעורים; חזון יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד
079-704-0066

ארצות הברית 212-444-9191 / 845-351-0910 / אנגליה 03303502361
קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370

מייל חזון יומי chizikyomi@gmail.com